

«les aigües pures / del riu Montlló, / quan baixen regals de fusa neu» G.^a Girona (DECat VII, 196a53).

REGANA, REGATA

Regata, derivat de *rega* 'solc' (DECat VII, 191b2-192b21), s'ha mantingut a les Illes, on ja el recullen els diccionaris, abans que en el Princ.: «clot en el carter o camí, per estar espenyats» ['espatllats en mal estat'], DFgra.; «petite tranchée, incile; regata del carro: orniera», men. FebrCard. (531). L'usà AMAlcover; i AlcM defineix el mot *abarrancar* amb «fer la pluja regates y saragalls a una terra».

A Mallorca el sentia pertot: «ses regates de sa esquerda des roc», Muro (1964), i sobretot en la descripció del terreny o de les roques: a la Costa de Capdepera enumeren *Sa Regata Fosca*, *Sa Regata des Moix*, i l'anomenada per excel·lència *Sa Regata*; a Cala Rajada és una 'esquerda en les roques' [1969]. I mirant-ho de lluny, serveix als pagesos per saber l'hora, quan hi toca el sol: *Sa řégátə de les Onze*, a Valldemossa, 1963, *Sa Regata des Penyal de Migdia*, a la Colònia de St. Pere; «un *raia(r)* molt desastrós: lloc ple de regates molt fondes i crestes», Caimari, 1963. Igualment a Eivissa: «S'Avenc de sa Plana: és una řégátə que fa la penya», a Corona (1963).

Altres importants derivats de *rega*: REGANA bal. té sentit semblant al de *regata* i també aplicat de preferència a les roques de la costa, amb alguna diferència. En el litoral de Capdepera hi ha un indret molt conegut, en aquella costa brava, que en diuen *Sa Regana Blava* (Capd. 1964); preguntant a Cala Rajada: «Per què ho dieu així —Perquè fa com una regata» (1969).³⁵ El caràcter litoral no és exclusiu, car també hi ha *Sə řégánə* a Caimari (1964), accident de la gran serra rocosa que separa aquest terme del de Lluc. En la costa de Llucmajor hi ha el que el mapa Mascaró anomena *Cap de Regana* (38F9) i el DAG. el cita de *L'Ignorància* (1880) com «*Cala Regana*»; costejant, vaig sentir allà el «Cap de *Sa Regana*» i el vaig veure jo mateix (entre el Cap Enderrocat i el Cap Blanc) com forma un barranc estret que migparteix el cap (1969).

Nom confirmat per Cosme Aguiló (*Top. Costera de Llucm.*, p. 109) com nom d'una «fenella o finestra natural» en la costa. Notable que, interrogats 13 inf., tots digueren «la Regana» amb art. *la*, no *sa* (sembla que els pescadors afavoreixen l'ús de *la*, p. 35, si bé tanmateix digueren «Es Cap Enterrocat».

A Menorca, ja el va registrar FebrCard. (però com afegit d'última hora, i no posant-hi traduccions: no trobant-ne? o per oblit). AlcM només dona el mot com a menorquí, i solament amb l'aplicació al cos humà 'solc que separa les dues anques' (Ciudadella), i amb cita d'una cobla el 1922, p. p. Ferrer Ginart, on sembla tenir el mateix sentit, car és la mateixa que recollí Camps Merc.: «En estar cansat de batre / teng sa *ragana* qui 'm súa: / a s'ombra de sa barraca, / si'l diable se l'endu(i)a!»; i així mateix la dita proverbial, evi-

dentment referent a l'anus: «any de nesples: picor a sa *regana*» (Folkl. Men. I, 146, 318).

Tanmateix també a Menorca el trobem amb aplicació a la topografia litoral, ús evidentment tant o més antic: *Sa řégánə dəs ká* a la costa Sud de Maó (entre Cala 'n Porter i Llucalari) (forma sentida 1965, coincident amb una llista que em donaren a Maó); en el mapa Mascaró, 11E3, en la variant *Sa Regana des Cans*, i com a nom sinònim *S'Esqueix*, revelador de la naturalesa de l'indret.

Però també en el Continent és mot ben viu, si bé allà propi del lèxic de la gent de mar. A Palamós, un accident submarí: *sə řókéə də sə řégánə* (Casac. 1923). A la Costa de Ponent com a nom de 'senyes' relatiu a muntanyes que veuen de lluny: «La Mamella de *La Regana*» per a una que els de Vilanova veuen entre Creixell i Altafulla (id. id.). Des de la punta del Port de Tarragona assenyalen una řégánə a l'Est de l'Estret de La Riba, i més a l'Est dos pujols, la Mamella Plana i una altra *Regana* més a l'Est (Casac.).

Segons M. T. Montanya (*Noms Sitgetana-Rapitencia* II, 240, 290, 747 de Tarrag.) tres enfilades per *La Regana*, explicant que és el que els terrals anomenen *el Coll de Lilla*; mentre que els de Cambrils parlen de dues: *Les Reganes*, referint la 2.^a a la munt. de Miramar.

En fi, el mot és també conegut a les costes valencianes. Els pescadors del Cabanyal designen com *la řégána* un coll entre dues muntanyes que veuen damunt de Canet (Casac. 1926).

Reganxo, V. Re- intensiu

REGÀS, i els seus homòlegs d'origen mossàrab REGATXO, REGATXOL i semblants

En el Principat és un nom molt repetit, com topònim i com a NP (veg. E.T.C. II, 153, 154; i en DECat VII, 163b28 ss.). Etim. clara, com a derivat de *rec*, pre-romà RECO- (DECat VII, 160-167).¹

Com exemple de *Regàs* basti adduir el vell mas *Regàs* de la Plana de Vic situat exactament en el mapa Brossa de St. Julià de Vilatorrada.

El seu diminutiu *Regassol* es troba també com a nom de lloc i documentat des d'antic, p. ex.: 1074: *Regaciolo*, prop de Palautordera (*Cart. St. Cugat* II, 341). L'àrea d'aquest topònim s'estenia vastament, en les variants corresponents, cap a Aragó i les terres del Migjorn, de substrat mossàrab; per a aquestes sobretot, veg. el DECH IV, 844a18.21. *Arregazuelo*, en un arcaic document de l'Alt Aragó, a. 1045 (*Cart de Fanlo*, 79).

En les nostres zones mossàrabs apareixen en massa el primitiu, i els derivats. Generalment amb -g-, si bé no n'hi manca algun amb -k- (per arabització tant o més que per conservació d'un so etimològic): *Recatx*, pda. del te. d'Alcoleja (prop de Penàguila) (xxxv, 53.3). Però la forma més estesa és amb -g-, i sobretot